

THESS LX.

Examinantur argumenta, quae contra doctrinam hactenus demonstratam proferuntur.

“ Ad scopum minime pertingunt argumenta, quae vel ad confutandam doctrinam de praedestinatione gloriae in superioribus probatam opponuntur, vel ad persuadendam contrariam sententiam de praedestinatione gloriae ante praewisa merita ex Scripturae ac Patrum testimoniis aut ex necessario inter media et finem ordine deduci consueverunt. ”

Quoniam hic de doctrina agitur, quae in scholis catholicis libere in utramque partem disputatur, merito postulatur, ut argumenta pro sententia, quam veram putamus, non solum per se et *absolute*, sed etiam *comparate* cum argumentis partis adversae spectentur. Hactenus quidem veritatem nostrae sententiae ex omnibus theologiae fontibus deduximus; superest igitur, ut quae probationem nostram infirmare et opinioni contrariae suffragari a quibusdam existimantur, diligentius examinemus. Id quidem in subsequenti thesium serie plene praestare conabimur; in thesi vero praesenti primum directas impugnations, quas adversarii nostris argumentis opponunt, refutabimus; tum rationes, quibus praedestinationem ad gloriam ante praewisa merita persuadere solent, universim spectatas parum efficaces esse ostendemus.

I. Quod directas oppugnations nostrae probationis attinet, adversariis opus esset non solum temere testimonia Scripturae et Patrum de antecedente voluntate Dei salvifica universalis, et illa quibus directe praedicatur regni coelestis praeparatio ac praedestinatio facta ex praevisione meritis, pro suo scopo in alium sensum deflectere ex praecognitis opinionibus, sed ex textibus et contextibus aut ex Patrum explicationibus demonstrare, nostram interpretationem ex ipsis textibus et contextibus deductam, ut doctrinam a Patribus traditam esse ostendimus, veram non esse. At id non puto umquam praestituros; certe non praestabunt, si omnia argumenta simul in complexu spectentur.

1º Argumentum longe praecipuum et per se solum suf-

ficiens pro demonstratione praedestinationis ad gloriam *ex voluntate consequente praevisionem meriti supernaturalis*, argumentum inquam ductum *ex voluntate Dei antecedente*, ut omnes omnino homines salvi fiant, nulla probabili ratione refelli aut impugnari potest. Impugnatio enim suscipi nulla potest, nisi vel antecedentem voluntatem salutis omnium hominum interpretando in sensum, quem sine dubio falsum demonstravimus (th. XLVII. seqq.), et cuius assertio aequivalet negationi voluntatis salvificae, qualem in Scriptura et a Patribus praedicari ostendimus; vel manifesta contradictione simul asserendo antecedentem voluntatem positivam non comprehendendi innumerabiles homines in numero salvandorum, et voluntatem antecedentem ut ii omnes sint in numero salvandorum. De hac re, de qua satis diximus th. LV., vide etiam ss. doctores Chrysostomum et Salesium superius p. 622. 642.

2º Ad reliqua testimonia directa Scripturarum et Patrum in superiori thesi adducta Suarez et Gonetus cum ceteris unicus habent responsum: in iis nimur omnibus sermonem esse non de ordine praedestinationis, sed de ordine executionis, in quo utique posteriori concedunt merita praewisa et praedestinata tamquam media ad finem praecedere consecutioni gloriae praedestinatae (1). Fingunt

(1) Didacus Ruiz l. XI. de Praed. alia circuitione probare instituit, omnes Patres graecos et latinos (si superis placet) docuisse praedestinationem ad gloriam ante praewisa merita. Rem tantam conficit hac una ratione, quod praescientiam meritorum de qua PP. loquuntur, putat esse scientiam practicam ad conferenda merita, non autem scientiam visionis. At nemo nostrum negat, sicut in quovis consilio operum Dei ad extra ita etiam in praedestinatione tum gratiae tum meritorum tum gloriae aeternae includi etiam scientiam practicam. Quaestio est longe alia; quid nempe Patres doceant de ordine inter praedestinationem gratiae et praedestinationem gloriae: utrum cum adversariis sentiant, primo ante omnem praevisionem operum creaturae liberae absolute praedestinatum esse omnis salvandis certum gradum gloriae, et deinde ut hunc finem praedestinatum assequantur, praedestinata esse merita respondentia illi gradui; an potius doceant, Deum praemium gloriae aeternae (praeludente utique idea practica) non praedestinasse nisi suppositis et praewisis (per scientiam visionis) meritis supernaturalibus comparatis per gratiam praedestinatam, quando aiunt e. g. « Deum ad vitam aeternam non simpliciter praedestinasse, sed cum merita praescivisset; » « non

scilicet in mente divina duplum ordinem consiliorum; unum dicunt ordinem *intentionis*, qua Deus utpote sapiens provisor primum vult finem h. e. aeternam salvandorum omnium beatitudinem, deinde media proxima ad finem, quae sunt opera bona et merita, tum media remotiora, quae sunt gratiae efficaces; atque hoc ordine aiunt factam esse praedestinationem absolutam ad vitam aeternam ante praevisionem meritorum. Facta iam praedestinatione Deum putant nostro modo intelligendi accedere in aeterno suo consilio ad eiusdem praedestinationis exsecutionem disponendam, ubi Deus vult primo media applicare remotiora, deinde proxima, postremo vult finem; atque ita ordinem *exsecutionis* in ipsa mente divina esse inversum facta comparatione cum ordine *intentionis*. Unde omnia Scripturae et Patrum testimonia allata non de ordine intentionis, atque ideo non de praedestinatione intelligenda esse dicunt; sed de ordine altero exsecutionis. Haec scilicet est ars interpretandi non ex verbis et ex contextibus, sed ex praecepto systemate, ad quod clarissimus testimoniorum sensus contorquetur.

a) Duplex ille ordo in mente divina, ut ab his theologis concipitur, fictius est, et excogitatus non ad reperiendum genuinum sensum ss. Patrum, sed ad declinandum pondus auctoritatis eorum. In nullo ex omnibus Patrum testimoniis, quae proferri possunt, ullum reperitur vestigium huius duplicitatis ordinis in consiliis divinis; nemo de illo ante hos theologos in angustias redactos cogitavit umquam. Quid enim quaeso est ordo *intentionis efficacis* in Deo et ordo *exsecutionis*? Intentio in Deo est intellectus et voluntas cum adsignificatione obiecti ad extra. Haec autem ipsa intentio si est efficax, est in Deo *exsecutio activa*, sive actus efficiens. *Exsecutio passiva* autem non est in Deo, sed in rebus. Dum ergo Deus concipitur a nobis *absolute intendere*, sive *efficaciter velle* e. g. prius finem, de-

" ante praedestinassem, quam merita praesciret; sed quorum merita praescivit, eorum praemia praedestinassem, " et reliqua quae in superiori thesi descriptissimus. Cf. Petav. I. IX. c. 5. n. 5. sq.

inde media proxima, postremo media remotiora, quae sint ad finem et propter finem; hac ipsa intentione *exsecutio activa* tota est absoluta, et quin: aliud in mente divina intelligatur, hoc ipso incipiet in tempore *exsecutio passiva* sive rerum existentia. Huius existentiae ordo in tempore erit utique inversus, quoties in intentione antecedit absoluta voluntas finis efficiendi per media; nec opus est, ut in Deo, postquam efficaciter voluit existentiam finis et existentiam mediorum, quae sint ad finem et propter finem, satis absurde fingatur nova series volitionum, qua ordine inverso iterum velit existentiam eorundem mediorum ad finem et existentiam finis. Certe Patres *intentionem praedestinatem* et *exsecutionem activam in mente divina* non aliter distinxerunt, quam secundum connotationem temporis in termino, prout in se adhuc futurus est, vel iam in realitate praesente efficitur (cf. th. LVII.).

b) Ceteris argumentis etiam sepositis sufficit legisse Patrum testimonia, quorum aliqua superius descripsimus, ut absurdum esse intelligatur hypothesis, ac si sancti illi doctores in mente umquam habuissent sententiam de praedestinatione gloriae nullis praevisis meritis, et solum in exsecutione (quovis modo intelligatur) voluntatem conferendi gloriam dixissent esse consequenter ad merita. Nam PP. negant, praedestinationem ad praemia aeterna esse aliquam nisi consequenter ad praevisionem meritorum; vide e. g. Ambrosium et Theodoretum II. cc. Atqui si in sententia fuissent, quam fingunt adversarii, negare nullo modo potuissent, esse aliquam praedestinationem praemiorum ante praevisionem meritorum. Insuper PP. in iisdem contextibus affirmant, praedestinationem praemii eodem modo esse non ante sed post praevisa merita, sicut reprobatio sive praedestinationis poena est consequens ad praevisa peccata. Atqui non modo in ordine exsecutionis sed etiam in ordine praedestinationis poena praedestinatur consequenter ad praevisa peccata. Ergo idem senserunt PP. de praedestinatione praemii consequenter ad praevisa merita. Vide e. g. Irenaeum et Fulgentium II. cc. In summa si Patrum illorum sententiis praedestinatio ad gloriam post praevisa me-

rita non est expressa, nulla sunt in omnibus linguis verba, quibus ea exprimi possit.

II. Sine dubio adversarii quoque pro sua opinione preferunt argumenta. Sed testimonia explicita, cuiusmodi nos ex Patribus adduximus, nulla habent; quae vero proferunt, de alia omnino re agunt, de praedestinatione scilicet et de collatione gratiae, aut gratiae simul ac gloriae, de qua tractatum a nobis est in superioribus thesibus LVI-LVIII. Postremo confugiunt ad argumentationes, quibus potissimum fidunt, ex ipsa praedestinationis notione atque ex ordine inter gratiam ac gloriam.

1° Testimonia Scripturae inducere solent fere sequentia: Rom. IX, et quod sane mirandum, Eph. I. 11. sq.; Matth. XXIV. 22. 24; Luc. XIII. 32; Act. XIII. 48. Tum ex Patribus maxime sibi vindicant Augustinum in libris adversus Semipelagianos negantes initium fidei et perseverantiam in fide esse dona Dei atque adeo esse praedestinata. At profecto haec parum aut nihil roboris habent.

a) Nec ex Scriptura nec ex ullo vetusto doctore preferunt vel proferre possunt sententiam ullam, in qua dicitur vita aeterna per se et seorsim spectata omnibus salvandis praedestinari ante praevisa opera et merita supernaturalia. Patres contra multi et diserte docent, praemia vitae aeternae a Deo praedestinari iis, quorum merita praevidit; et non praedestinari nisi praevisis meritis.

b) Textus omnes quos citant adversarii, considerant abruptos ex contextibus nulla habita ratione scopi auctoris et doctrinae in aliis locis. Spectato enim scopo et contextu in cap. IX. Rom., quantumvis in eo multa videantur difficultaria et obscura, duo sunt omnino evidencia. In primis sermo ibi est non de praedestinatione ad vitam aeternam spectata seorsum a praedestinatione gratiae, nec ullo modo de ordine inter unam et alteram; sed sermo est de gratuita vocatione ac gratia fidei et adoptionis in filios et heredes novi Testamenti. Tum directe ibi non est sermo de praedestinatione gratuita, sed de gratuita collatione et donatione, cui respondet praedestinatio. Qui ergo diceret, illis

verbis v. 11-13. (1) indicari praedestinationem ad gloriam citra intuitum operum supernaturalium, necessario deberet affirmare etiam donationem gloriae sine intuitu meritorum supernaturalium, quod dogmati catholico repugnat. Patres deinde Origenes, Chrysostomus, Theodoretus, Oecumenius, Theophylactus, Hieronymus (ep. ad Hedib.), Ambrosiaster aliique totum caput IX. Rom. explicant ita, ut sensum ab adversariis inductum prolixa et diserta disputatione excludant.

In textibus reliquis qui citantur, vel obvia inspectio convincit, nullam esse mentionem praedestinationis ad gloriam spectatae seiunctim a praedestinatione ad gratiam; et proinde etiam nullum vestigium doctrinae adversariorum de ordine inter praedestinationem ad gloriam et ad gratiam. Eph. I. 1-13. et locis geminis primum diserte loquitur Apostolus de omnibus fidelibus saltem de omnibus iustis ex Iudeis et ex gentibus (v. 12. et 13.); praeterea terminum electionis et praedestinationis non *gloriam* sed *gratiam* et *sanctitatem* declarat: « elegit nos, ut essemus (*εἰς τοὺς εἰρανούς*) sancti et immaculati » etc. (2) Iuxta adver-

(1) « Cum enim rondu nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali (ut secundum electionem propositum Dei maneret), non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei: quia maior serviet minori, sicut scriptum est: Iacob dilexi, Esan autem odio habui. »

(2) « Praedestinatio est gratiae per Deum praeparatio... estque duplex haec praedestinatio; alia completa sanctorum et beatorum... Altera praedestinatio est non completa, sed inchoata, scilicet ex parte Dei, qua Christianos omnes Deus praedestinat ad gloriam christianismi, in qua si perseverare velint, Christique gratia utique in finem usque cooperari, complebunt suam praedestinationem... De hac secunda loquitur hic Apostolus; idque primo colligitur ex eo, quod totam hanc epistolam inscribit Ephesiis, non electis ad gloriam certoque beandis, sed sanctis et fidelibus in Christo Iesu, ut v. 1. ipse ait; omnes ergo Ephesiis vocat praedestinatos, inter quos quis asserat neminem fuisse reprobum aut postea damnatum? » Cornel. a Lapide in Eph. I. 5. Ad illud vero quod Cornelius dicit de complenda a fidelibus praedestinatione, notetur definitio Concilii II Arausicanici. « Hoc etiam secundum fidem catholicam credimus, quod accepta per baptismum gratia *omnes baptizati*, Christo auxiliante et cooperante, quae ad salutem animae pertinent, possint et debant, si fideliter laborare voluerint, *adimplere* (Harduin. T. II. p. 1101).